VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Asiakasseteli

Hallituksen esityksen mukaisesti

ASIAKKAAN ERILAISET VALINTATILANTEET

STM 23/10/2017

Sote-keskuksen ja hammashoitolan valinta

Asiakas voi valita julkisen tai yksityisen sote-keskuksen ja hammashoitolan sekä näiden toimipisteen kaikkialta Suomesta.

Palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelma

Maakunnan liikelaitoksen valinta

Asiakas voi valita maakunnan liikelaitoksen kaikkialta Suomesta ja sen palveluyksikön.

Maakunta vastaa palvelujen järjestämisestä, raha seuraa asiakasta

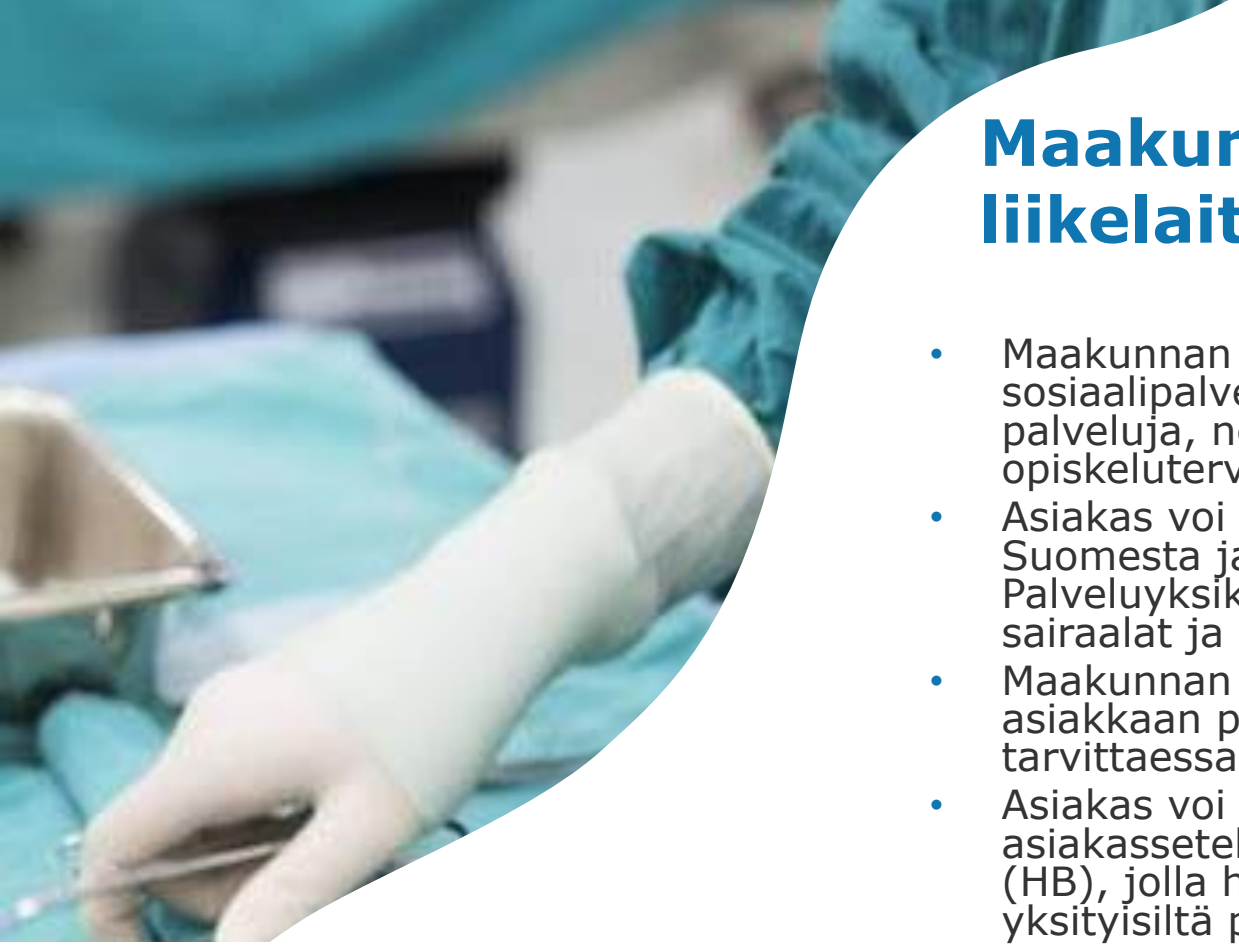
Maakunnan liikelaitoksen myöntämä asiakasseteli

Asiakas voi valita asiakassetelillä palveluntuottajan kaikkialta Suomesta. Palveluntuottajat ovat yksityisiä.

- Perustaso esim. kotipalvelu ja kotisairaanhoito
- Erikoistaso esim. polikliiniset kirurgiset toimenpiteet ja hammasproteettiset hoidot

Maakunnan liikelaitoksen myöntämä henkilökohtainen budjetti

Asiakas voi valita henkilökohtaisella budjetilla palveluntuottajan kaikkialta Suomesta. Palveluntuottajat ovat yksityisiä.

Maakunnan liikelaitoksen palvelut

- Maakunnan liikelaitos tuottaa mm. kaikki sosiaalipalvelut, erikoissairaanhoidon palveluja, neuvolapalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon.
- Asiakas voi valita liikelaitoksen koko Suomesta ja sen palveluyksikön. Palveluyksiköitä voivat olla esimerkiksi sairaalat ja sosiaaliasemat.
- Maakunnan liikelaitos arvioi osaltaan asiakkaan palvelutarpeen ja tekee tarvittaessa asiakassuunnitelman.
- Asiakas voi saada liikelaitoksesta asiakassetelin tai henkilökohtaisen budjetin (HB), jolla hankkii tarvitsemiaan palveluja yksityisiltä palveluntuottajilta.

Mikä on asiakasseteli?

Asiakas voi saada maakunnan liikelaitokselta asiakassetelin palvelun hankkimiseen yksityiseltä tuottajalta. Maakunnan liikelaitos arvioi ensin palvelutarpeen. Jos asiakas ei halua asiakasseteliä, hän saa palvelut liikelaitoksesta tai muulla tavoin tuotettuna, esim. ostopalveluna.

- Asiakassetelillä saa laissa määrättyjä ja maakunnan päättämiä palveluja yksityiseltä palveluntuottajalta.
- Asiakasseteli on maakunnan liikelaitoksen sitoumus korvata palvelun kustannukset asiakassetelissä määrättyyn arvoon asti palveluntuottajalle.
- Asiakas voi valita maakunnan hyväksymän palveluntuottajan mistä tahansa maakunnasta.
- Asiakasmaksu on maakuntakohtaisesti sama samasta palvelusta ja sen perii maakunta, ei palveluntuottaja.
- Maakunnan liikelaitos vastaa asiakkaan palvelujen kokonaisuudesta, laadusta ja kustannuksista.
- Asiakasseteli otetaan käyttöön laissa määritellyissä palveluissa ja muissa maakunnan päättämissä palveluissa.

Missä palveluissa asiakasseteli on käytössä?

Maakunnan liikelaitoksen on tarjottava asiakasseteliä näissä tarkemmin määrittelemissään palveluissa

1) sosiaalinen kuntoutus: valmennus arkipäivän toiminnoista suoriutumiseen ja elämänhallintaan, ryhmätoiminta ja tuki sosiaalisiin vuorovaikutussuhteisiin

2) kotipalvelu;

3) kotihoito;

4) asumispalvelut;

5) vammaisten henkilöiden työtoiminta;

6) kotisairaanhoito;

7) lääkinnällinen kuntoutukseen liittyvät terveydenhuollon ammattihenkilön yksittäiset vastaanottokäynnit;

8) suunhoidossa tarpeelliset hammasproteettiset hoidot

Asiakassetelin käyttö muissa palveluissa

- Maakunnan on päätettävä, että asiakasseteliä käytetään maakunnan liikelaitoksen tuottamisvastuulle kuuluvissa muissakin kuin edellä mainituissa palveluissa silloin, kun asiakas ei pääse palveluun hoitotakuun rajoissa.

- Maakunta voi lisäksi ottaa asiakassetelin käyttöön muissakin maakunnan liikelaitoksen tuotantovastuulle kuuluvissa palveluissa.
- Tavoitteena on, että maakunta määrittelee asiakassetelillä maksettaviksi palveluiksi riittävän määrän palveluja
  - palvelujen saatavuuden, saavutettavuuden ja palvelukokonaisuuksien toimivuuden edistämiseksi
  - sen varmistamiseksi, että myös muissa kuin sote-keskusten ja hammashoitoloiden palveluissa toteutuu asiakkaan mahdollisuus valita palveluntuottaja.

Asiakassetelin käytön rajaukset

- Maakunta voi rajata asiakassetelin käyttöönoton laajuutta, jos palvelukokonaisuudet eivät ole muuten toimivia tai kustannustehokkaita.
- Maakunta ei voi ottaa asiakasseteliä käyttöön sellaisissa palveluissa, joissa asiakassetelin käyttöönottaminen voi vaarantaa asiakas- tai potilasturvallisuuden tai maakunnan liikelaitoksen lakisääteisistä tehtävistä suoriutumisen.
- Asiakassetelipalveluihin ei voi sisällyttää julkisen vallan käyttöä, jollei tehtävän antamisesta ole säädetty erikseen.

Palvelutarpeen arviointi

- Maakunnan liikelaitos
  - arvioi asiakkaan palvelutarpeen ja laatii asiakassuunnitelman yhteistyössä asiakkaan muiden palveluntuottajien kanssa
  - tekee sosiaalihuollon palvelun antamisesta hallintopäätöksen
  - tarjoaa asiakkaalle asiakasseteliä, jos edellytykset sen saamiseen täyttyvät
- Asiakas voi kieltäytyä asiakassetelistä, jolloin maakunnan liikelaitos vastaa palvelun tuottamisesta muulla tavoin.
- Jos asiakkaalla olisi oikeus saada sama palvelu sekä asiakassetelillä että henkilökohtaisella budjetilla, asiakkaalla on oikeus valita näistä jompikumpi.

Asiakassetelin arvo ja asiakasmaksu

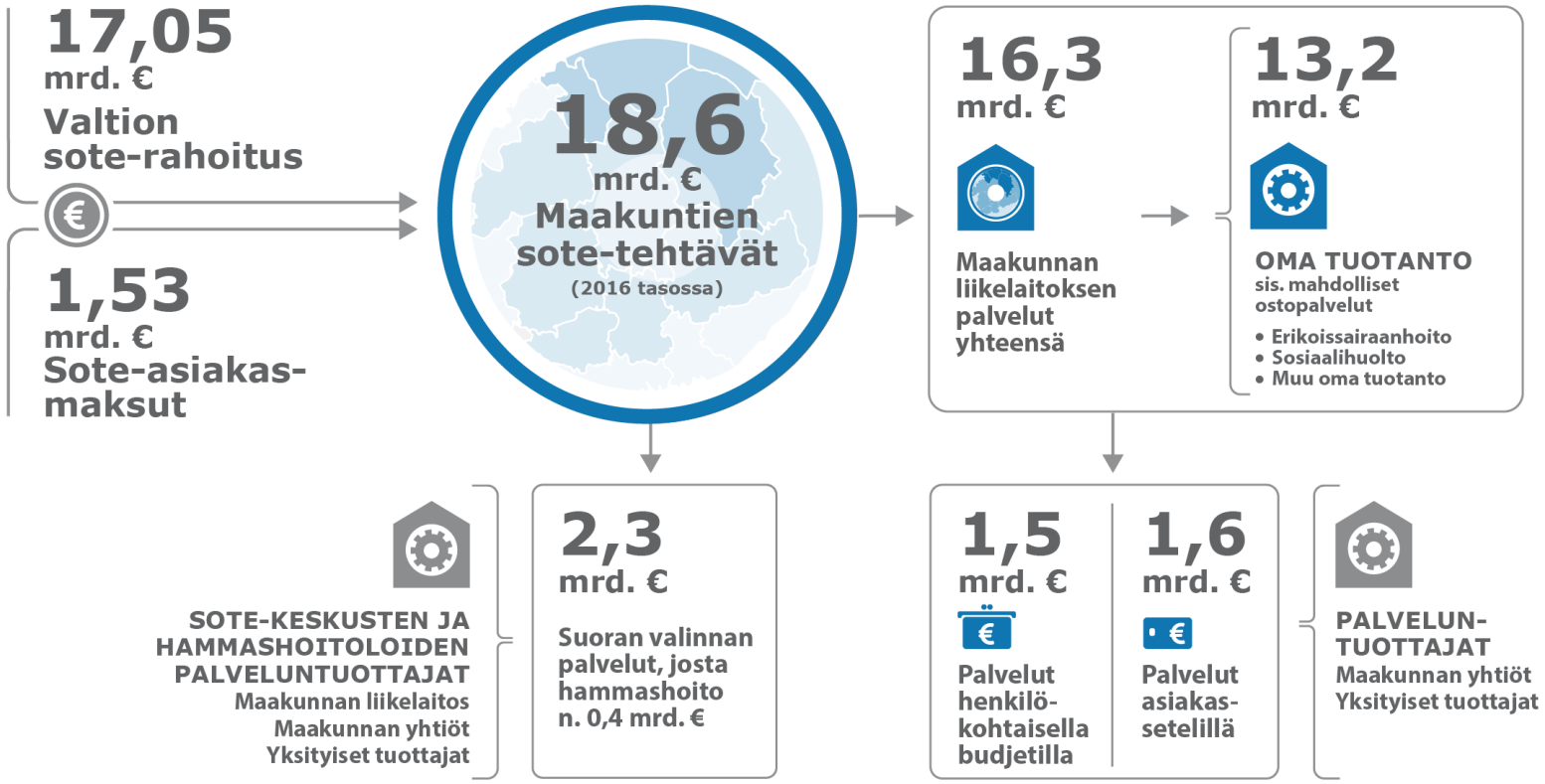
- Asiakassetelin arvon määrittelee maakunnan liikelaitos.
- Setelin arvon määrittämisessä on otettava huomioon kustannukset, jotka aiheutuisivat maakunnan liikelaitokselle vastaavan palvelun tuottamisesta.
- Asiakkaalla on oltava tosiasiallinen mahdollisuus valita asiakassetelillä maakunnan hyväksymä palveluntuottaja.
- Asiakas maksaa palvelusta vain asiakasmaksun maakunnalle, tuottaja ei saa periä palvelusta asiakasmaksua.
- Halutessaan asiakas voi kuitenkin hankkia esim. kalliimman apuvälineen ja maksaa itse hinnanerotuksen.

Korvaukset tuottajalle

- Maakunnan liikelaitos päättää asiakassetelipalvelujen tuottajille maksettavista korvauksista ja maksaa korvauksen tuottajalle asiakassetelissä määrättyyn arvoon asti.
- Asiakasseteliin voidaan liittää kannustinperusteinen osuus.
- Kannustimen palveluntuottaja saa silloin, kun annettu palvelu täyttää maakunnan etukäteen määrittelemät palvelun laadun ja vaikuttavuuden kriteerit.

MAAKUNTIEN SOTE-MÄÄRÄRAHOJEN JAKAUTUMINEN

STM 22/01/2018

Palveluntuottajan ja ammattihenkilön valinta

- Maakunnan liikelaitoksella on velvollisuus antaa asiakkaalle tietoa hyväksytyistä asiakassetelipalvelujen tuottajista.
- Asiakkaalla on oikeus valita koko maan alueelta yksityinen palveluntuottaja, jonka jokin maakunta on hyväksynyt asiakassetelipalvelujen tuottajaksi.
- Asiakas voi valita asiakassetelipalveluissa sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön tai ammattihenkilöiden moniammatillisen ryhmän siinä laajuudessa kuin se on mahdollista.
- Toistuvissa asiakassuhteissa ja saman hoitojakson aikana on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä mahdollisuus saman ammattihenkilön palveluihin.

Palveluntuottajan valinta alaikäiselle ja erityistilanteissa

- Alaikäisen asiakkaan puolesta palveluntuottajan valitsee hänen huoltajansa tai muu laillinen edustajansa.
- 15-vuotias alaikäinen saa itse valita palveluntuottajan.
- Jos täysi-ikäinen asiakas ei kykene tekemään valintaa, maakunnan liikelaitoksen on selvitettävä laillisen edustajan, lähiomaisen tai muun läheisen kanssa, mikä palveluntuottaja vastaisi parhaiten asiakkaan tahtoa.

Asiakassetelipalveluntuottajaa koskevat vaatimukset ja hyväksyminen

- Maakunta hyväksyy palveluntuottajat ilmoituksen perusteella. Maakunta voi peruuttaa hyväksymisen laissa säädetyin edellytyksin.
- Palveluntuottajan on oltava palveluntuottajalain 10 §:n mukaisessa rekisterissä sekä liittyneenä valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttäjäksi
  - poikkeuksena tuottajat, joilla ei ole rekisteröitymisvelvollisuutta palveluntuottajarekisteriin
- Maakunta voi asettaa tuottajille ehtoja.
- Palveluntuottaja voi kuitenkin itse määritellä, millä alueella se tuottaa toimipisteensä ulkopuolelle annettavia palveluja.
- Palvelut tuotetaan suomen tai ruotsin kielellä tai molemmilla kielillä ja tuottajan on ilmoitettava palvelujen kieli julkisessa tietoverkossa.
- Vastaanotettuaan asiakkaan palveluntuottajan on ilmoitettava maakunnan liikelaitokselle sitoutuvansa palvelun tuottamista koskeviin ehtoihin ja palvelun tuottamiseen päätöksen mukaisesti.

Asiakassetelipalveluntuottajan vastuu ja velvoitteet

- Tuottaja vastaa annettavan palvelun sisällöstä ja tuottamisesta siten kuin asiakassetelissä on määritelty.
- Ilmoittaa tiedonhallintapalveluissa ajantasaisesti asiakassetelillä annettavat palvelut, mahdolliset asiakassetelin arvoa tai palvelun sisältöä koskevat ehdot sekä palveluihin pääsyn odotusajat.
  - Antaa tiedot asiakkaalle pyydettäessä myös suullisesti tai kirjallisesti.
- Antaa maakunnan liikelaitokselle tiedot asiakkaista, asiakkaille annetuista palveluista, ja palvelujen vaikutuksista ja kustannuksista sekä tilinpäätös- ja verotustiedot.

Muut tuottajaa koskevat säännökset

- Asiakassetelipalveluntuottajiin sovelletaan palveluntuottajalakia.
- Tuottajan on noudatettava hallinnon yleislakeja (hallintolaki, julkisuuslaki, arkistolaki, laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa, kielilait).
- Palveluja tuotettaessa on noudatettava sosiaali- ja terveydenhuollon yleis- ja erityislainsäädäntöä, kuten sosiaalihuollon asiakaslakia ja potilaslakia.